

VindingRIJK: voor 15€ in 't nief

Over uitproberen, grenzen verleggen
en ook een beetje over winkelen

Voorwoord

Voor u ligt het verhaal van VindingRIJK, voor 15 € in 't nief. Het is een verhaal van mensen die in armoede leven, maar ook mensen die niet in armoede leven komen er in voor. Het is een verhaal van bekende en minder bekende mensen. Het is vooral een verhaal van vindingrijke mensen. Wij willen het aan iedereen vertellen. Onderweg hebben we immers gemerkt hoe belangrijk het is om er goed uit te zien.

We hebben ondervonden dat je armoede minder zichtbaar kunt maken door de kleren die je draagt. De wereld bekijkt je anders en soms ga je je ook beter voelen. Daardoor heb je meer uitstraling.

‘Van kijk, ge kunt u ook schoon kleden voor heel weinig geld.’

‘En is dat iets waar je trots op bent?’

‘Ja! Ge moet dat ook kunnen, he.’

We willen met dit verhaal inspiratie bieden aan groepen of mensen die ook aan de slag willen met het buitenkant-binnenkant verhaal. We kunnen om verschillende redenen aanraden om dit project te doen. Het bood een mogelijkheid om met mensen te praten over hoe aandacht besteden aan je buitenkant een invloed kan hebben op je dagelijks leven (meer kansen bij een sollicitatie, bij het krijgen van een nieuwe woning, ...).

Het samen op stap gaan zorgde voor informele contacten. Tussen groepsleden onderling, maar ook tussen begeleiders en groepsleden. Die contacten waren minder zwaar geladen dan de gesprekken tijdens de groepsvergaderingen. Zo leerden groepsleden elkaar op een andere manier kennen, en leerden elkaar om andere redenen appreciëren. Later tijdens groepsvergaderingen merkten we hoe de sfeer binnen de groep verbeterd was.

Zoals je zal zien, hebben wij er veel aan gehad. Toch was het niet altijd gemakkelijk, want er goed uitzien is niet hetzelfde als je goed voelen.

Veel leesplezier!

Inhoudstafel

Inleiding	p 5
<i>Wat mag je verwachten?</i>	P 7
<i>Een woordje uitleg over armoede</i>	P 8
<i>Wie is Recht-Op?</i>	P 9
1. Mensen in armoede zijn vindingrijk	p 11
2. Samen in de winkel	p 17
3. Tweedehands is meer dan alleen goedkoop	p 21
4. Voorwaarden om dit project te doen slagen	p 22
5. Een jaar later	p 25
6. Steun van verschillende kanten	p 27
7. Andere plaatsen waar aandacht is voor zich goed in het vel voelen	p 30
8. Werkten aan dit boekje mee	p 35
Achterflap met adressen van winkels waar we zijn geweest	p 36

Inleiding

We hadden twee belangrijke redenen om met VindingRIJK, voor 15 € in 't lief te starten.

Eenzijds wilden we in de kijker zetten hoe mensen in armoede kunnen toveren met weinig geld en veel vindingrijkheid. Met een laag inkomen puzzelen ze elke maand een leven bij elkaar voor zichzelf en hun kinderen. Ze mogen dan in armoede leven, aan improvisatietalenten, creativiteit en volharding ontbreekt het hen niet.

Anderzijds wilden we het zelfvertrouwen van mensen in armoede een boost geven.

We leven in een samenleving waar de eerste indruk doorslaggevend is en waar bepaalde codes gehanteerd worden. Vele generatiearmen kennen deze codes niet. Niemand heeft ze hen uitgelegd. Nochtans kunnen ze je kansen op werk, degelijke huisvesting of integratie in de samenleving vergroten. Voor een sollicitatiegesprek is het bijvoorbeeld beter een broek en een trui aan te trekken in plaats van een joggingbroek.

Mensen worden dikwijls uitgesloten of gediscrimineerd op basis van uiterlijke kenmerken van armoede, bvb. niet netjes gekleed gaan of in een tenue die duidelijk enkele modes out is. De voortdurende uitsluiting en afwijzing van generatie op generatie is kwetsend en nefast voor iemands zelfvertrouwen.

Bij mensen in armoede is daarom de nood om aan het uiterlijk te werken sterk aanwezig. Met het project VindingRIJK staan we stil bij het feit dat de kleren die je draagt mee bepalen welke indruk je achter laat. En je moet geen dure kleren dragen om een goede indruk achter te laten.

Wat mag je verwachten?

We beginnen met een woordje uitleg over onze kijk op armoede. Daarna belichten we kort de werking van Recht-Op. In een eerste hoofdstukje geven we een verloop van het project, hoe het groeide, en groter werd. Daar worden reeds enkele linken gelegd met de binnenkant van mensen in armoede.

Hoe het was om samen in de winkel te staan, wordt beschreven in hoofdstuk twee.

Daarna laten we zien hoe we probeerden een andere kijk op tweedehandskledij binnen te brengen.

Voor verenigingen die met dit project aan de slag willen, zetten we enkele aandachtspunten op een rij in hoofdstuk vier.

Een jaar na het einde van het project bekeken we wat is blijven hangen en of er iets veranderd was in de manier van kleren kopen.

Van verschillende kanten ontvingen we steun en die zetten we extra in de kijker.

Bij Binnenste Buiten, een dienst van het OCMW, is men ook met dit proces bezig. We beschrijven hoe daar gewerkt wordt.

En natuurlijk zetten we iedereen die aan het project heeft meegewerkt op een rijtje.

Op de achterflap vindt u adressen van plaatsen waar we onze kledij gevonden hebben en die we iedereen willen aanraden.

Een woordje uitleg over armoede

Voor Recht-Op is armoede een complex gegeven. Het gaat natuurlijk over te weinig centen. Over jezelf zelden of nooit iets extra kunnen permitteren. Over eerst aan je kinderen denken en er dan zelf aan over schieten.

Maar er is veel meer dan dat. Het gaat over minder kansen krijgen, al generaties lang. Het gaat over een kluwen van problemen waarbij het ene probleem het andere oproept of versterkt. Het is het verhaal van uitgesloten worden op verschillende terreinen tegelijk: onderwijs, arbeidsmarkt, huisvesting of gezondheidszorg. De uitsluitingen versterken elkaar en veroorzaken andere achterstellingen. De voortdurende afwijzingen geven het gevoel niets waard te zijn. Mensen in armoede komen in deze negatieve spiraal terecht en kunnen hierdoor niet meer voldoen aan wat er verwacht wordt in de samenleving. Ze trekken zich terug en gaan geïsoleerd leven. Het is moeilijk om op eigen kracht uit deze situatie te geraken.

Mensen in armoede hebben dikwijls een negatief zelfbeeld. Dit komt doordat zij van andere mensen horen dat ze lui en vuil zijn, dat ze niet willen werken, dat armoede hun eigen schuld is. Daarmee groeien ze op. Door voortdurend die afwijzingen te horen, geloven ze dat het zo is en dat ze schuldig zijn aan hun armoede. Ze geloven niet meer in zichzelf en laten de moed zakken. Mensen in armoede worstelen met gevoelens van schaamte en schuld. Ze hebben het gevoel nergens bij te horen en dat weegt soms zwaarder door dan niet genoeg te eten hebben.

Wat is Recht-Op?

Het project VindingRIJK werd gemaakt door de groepsleden van Recht-Op Kiel. Recht-Op is een vereniging waar armen het woord nemen. We hebben zeven werkingen: drie groepswerkingen in de wijken Dam, Kiel en Borgerhout, twee cultuurcafé's in de wijken Kiel en Borgerhout en een jongerenwerking op den Dam. We worden erkend door de Vlaamse Gemeenschap en ook gesubsidieerd door de stad Antwerpen.

Recht-Op wil mensen die in armoede leven een stem geven om zo het gesprek tussen hen, de samenleving en de overheid mogelijk te maken. Ons doel is structurele veranderingen door te voeren die de kwaliteit van het leven van mensen in armoede verbeteren. Zoals je kon lezen heeft armoede naast een individuele ook een maatschappelijk kant. Die proberen wij bespreekbaar te maken.

Binnen Recht-Op bestrijden we armoede op verschillende manieren:

Met de groepsleden komen we om de twee weken samen en buigen ons over een bepaald thema dat de groep zelf gekozen heeft. Dit thema heeft steeds te maken met een stuk van de moeilijkheden waarin mensen in armoede leven. We wisselen ervaringen uit, verzamelen knelpunten, gaan in gesprek met betrokken diensten en overheden en formuleren veranderingsvoorstellen. Alles wordt gebundeld in een dossier en samen stappen we dan naar de bevoegde instantie of overheid. Zo hebben wij bijvoorbeeld al gewerkt rond onderwijs en sociale huisvesting.

Bij de individuele ondersteuning kunnen groepsleden terecht met persoonlijke problemen. We bieden zelf geen hulpverlening maar vormen een brug tussen de bestaande diensten en organisaties en mensen in armoede. Op maat van mensen ondersteunen we hen in het aanpakken van hun problemen. Dit doen we bij voorkeur samen met hen zodat zij terug controle krijgen over hun eigen leven.

We geven vorming over het leven en de problematiek van mensen in armoede. Ook in de pers kaarten we aan wat het betekent om in armoede te leven en uitgesloten te worden.

Aan de hand van verschillende methodieken proberen we het netwerk van mensen in armoede te vergroten. Een Paar Apart is er één van. Iemand die in armoede leeft, gaat dan op culturele uitstap met iemand die niet in armoede leeft. De bedoeling is elkaars leefwereld te leren kennen.

1 | Mensen in armoede zijn vindingrijk

17 oktober is de Internationale Dag van Verzet tegen Extreme Armoede. Elk jaar willen de verenigingen waar armen het woord nemen de armoedeproblematiek dan in de kijker zetten. In 2006 wilden we dat niet doen met werkgroepen waarin thema's worden besproken, zoals de toegankelijkheid van de sociale huisvesting of de communicatie met het CLB. We wilden toen op een creatieve manier naar buiten komen. Dit deden we door de nadruk te leggen op de vindingrijkheid van mensen in armoede.

Na veel brainstormen, zegt iemand: we doen iets met kleren!

Iemand anders zegt: maar dat kost veel geld!

'We laten zien dat je met weinig geld leuke kleren kan kopen.'

'We maken er een weddenschap van: je kan voor 15 € een nieuwe outfit vinden.'

'Dat kan niet!'

'Wij gaan bewijzen van wel.'

'Waar gaan we zo'n goedkope kleren vinden?'

'Tweedehandswinkels, outletstores, de goedkopere winkels zoals Wibra en Zeeman, ...'

'In nen tweedehandswinkel ga ik niet binnen! Wat zullen de mensen wel niet denken!'

'We zullen het eerst samen doen. We gaan met alle groepsleden winkelen.'

Hilariteit alom.

'Hoe laten we zien aan de buitenwereld wat we gevonden hebben?'

'Ik wil gene modeshow doen!'

'We kunnen ne fotograaf aanspreken.'

'En we kunnen er uitspraken van ons bij schrijven.'

'Ja, we kunnen er een soort fototentoonstelling van maken.'

Het project 'VindingRIJK, voor 15 € in't nief' was geboren! Dit was meteen het begin van een lang traject. We moesten gaan winkelen want elk groepslid moest een outfit voor 15 € vinden. Er waren grote maten en kleine

maten. Er waren mannen en vrouwen. Er was zelfs een mascotte. De kersverse dochter van één van de groepsleden legde de hele weg mee af. Swa, de fotograaf volgde ons overal. Zelfs in het verste hoekje van de winkel was je niet veilig. We spraken de voorzitter van het OCMW aan. Monica De Coninck zou op de dag van de armoede ook met een outfit van 15 € verschijnen.

Tijdens het winkelen hebben we gemerkt dat het belangrijk is hoe een tweedehandswinkel ingericht is. We kwamen plekken tegen waar kleren in stapels op de grond lagen. Dat vonden mensen weinig respectvol. Op andere plaatsen hingen kleren netjes aan kapstokken en lagen opgeplooid op rekken. Het verschil met een gewone winkel is dan niet zo groot. Dat verlaagt de drempel.

Meer dan in andere winkels was het uitkijken naar een maatje meer. Vooral voor mannen hebben we lang moeten zoeken. Veel mensen in armoede zijn struis van aard. Het is een probleem dat er weinig goedkope kledingwinkels zijn met grote maten.

Veel mensen in armoede kopen kleren zonder ze te passen. Anderen zijn het niet gewend om kleren te kopen in de winkel, maar stellen het met de gekregen zak. Wanneer je dan in groep een winkel komt binnenwaaien, kan je er niet vanuit gaan dat je iemand zonder meer kan vragen een pashokje binnen te schieten om een broek te passen, die heel anders staat dan wat men gewend is. Laat staan, die broek te demonstreren voor een bende sfeermakers.

Er waren enkele spelregels waar iedereen zich aan moest houden:

Je outfit mocht maximum 15 euro kosten voor volwassenen. (12 euro voor kinderen)

Schoenen, ondergoed en sokken waren niet inbegrepen. Ze konden enkel aangekocht worden als er geld over was.

Je outfit moest volledig nieuw zijn. Het mocht geen combinatie zijn met eigen kleren en dito accessoires.

De kleren mochten niet zelf gemaakt zijn.

Je moest je outfit zelf mooi vinden én je moest je er goed in voelen.

Omdat we met een project bezig waren waaraan een uitdaging verbonden was, moesten we tijdens het winkelen de regels ervan bewaken. Eén daarvan was het bedrag niet overschrijden. Als je in alle fierheid de wereld instuurt dat mensen die in armoede leven erin slagen zich leuk te kleden voor 15 €, boeten we aan sterkte in als we die grens niet respecteren. Dat was niet altijd makkelijk.

'Ja, maar ik vond jullie toch een beetje streng. Ook met die oorbellen, die dan een paar cent boven mijn budget gingen, dat kan toch geen kwaad. Daar moet ge toch niet moeilijk over doen. Da's dan precies of ge mij dat niet gunt.'

Het was een succes! Iedereen pronkte in nieuwe kleren, de weddenschap was gelukt, de foto's zorgden voor bewijsmateriaal. En dat bleef niet onopgemerkt. Lieve Van Roey, coördinator van de provinciale dienst gelijke kansen, en Elke Deforce van de toenmalige stedelijke armoedecel vroegen ons om dit project verder uit te werken voor de Antwerpse Vrouwendag van 8 maart 2007. Natuurlijk waren we enthousiast! Zij stelden er zelfs een budget tegenover zodat iedereen nog eens de kans kreeg om in nieuwe kleren te kruipen. Voor diegenen die de vorige keer niet mee hadden kunnen winkelen, was dit een nieuwe kans. Maar we wilden het niet helemaal op dezelfde manier aanpakken. Iemand stelde voor enkele bekende madammen aan te spreken, die met ons de weddenschap zouden aangaan. Dat viel onmiddellijk in goede aarde. An Nelissen, Mita Van der Maat en Martine Prenen stapten enthousiast mee. Op die manier konden we van meer bekendheid genieten. Ook Monica De Coninck zou opnieuw in een outfit van 15 € present zijn.

Die steun gaf mensen het gevoel dat ze au serieux genomen werden. Dat gaf hen zelfvertrouwen om de hele weg mee af te leggen.

De dag zelf was best spannend. Johan Petit interviewde iedereen die iets wilde zeggen. Door deze dag kwam ons verhaal ter ore van verschillende mensen. De vraag rees om een workshop te geven over het project. Allerlei

organisaties spraken ons aan, maar het was nooit de juiste moment. Tot in het voorjaar van 2009 Gitte Picqueur en Evelien Wouters van de dienst Samenleven en Ontmoeting van de stad de tentoonstelling 'Schoon Volk' in het Atlasgebouw organiseerden en met ons contact opnamen. Deze tentoonstelling ging over het uiterlijk van mensen en hoe dat hun dagelijks leven kon beïnvloeden. In het kader van deze tentoonstelling gingen verschillende workshops en lezingen door. Deze mensen vroegen ons of wij over ons project een workshop wilden geven. Ook nu ontbrak het ons niet aan enthousiasme. De groep had ondertussen enkele nieuwe leden die de twee eerste keren nog niet mee hadden kunnen gaan winkelen. Met hen werd de uitdaging nog een keer aangegaan en opnieuw slaagden we in ons opzet. Er werden enkele nieuwe foto's gemaakt en de oude werden van onder het stof gehaald. Op 18 juni 2009 schreven 22 geïnteresseerden zich in. Het was een zeer gemengde groep: van Antwerpenaren die vanuit interesse naar ons verhaal kwamen luisteren tot hulpverleners die wat meer over armoede wilden weten. Met deze deelnemers deden we de oefening over. Zo konden zij de grenzen van het budget ook ervaren. Daarna wisselden onze groepsleden hun ervaringen uit met de mensen van de workshop.

Voor vele deelnemers van de workshop was het een verrassing kleren te kopen in een tweedehands-winkel die mooi waren en van goede kwaliteit.

Voor veel mensen in armoede is het geen uitdaging om kleren in tweedehandswinkels te kopen. Ze hebben immers het gevoel dat ze er eigenlijk niet voor kunnen kiezen. Het is hun financiële situatie die hen 'verplicht' in deze winkels te kopen. Sommigen hebben daardoor het gevoel dat ze dingen moeten aanvaarden die ze eigenlijk niet graag zien.

Hoewel de vraag naar workshops bleef komen, was dit voor ons een mooie afsluiter. Het was tijd om hierover iets op te schrijven en aan een nieuw thema te beginnen.

2 | Samen in de winkel

WAT HEBBEN MENSEN IN ARMOEDE IN HUN ACHTERHOOFD?

Voor mensen in armoede is er een grote drempel om tweedehandswinkels binnen te stappen.

'Ik zou dat uit mijn eigen nooit niet doen.'

'Ik kijk ook eerst efkes wie er voorbij komt.'

'Als ge in groep gaat, dan durft ge wat meer, he. Dan zijt ge wat stouter. Want alleen, nee, dan zou ik daar nooit iets gaan kopen.'

'In groep is dat gemakkelijker, maar dat blijft in mijn gedachten zitten, zene.'

'Wat dan?'

'Ja, die stempel zeker, van wat gaan de mensen wel ni denken.'

'Eerst was dat van OK, waarom zou ik hier binnen gaan? Dan gaan ze weer denken van "Hier, ze heeft weer geen geld voor kleren te kopen." Maar als ge dan rond ziet, en ge ziet al die anderen: Turken, Marokkanen en negers. Dan ziet ge "alé, die gaan in de Zeeman binnen en die gaan in de Wibra binnen en die kopen daar kleren." En dan denkt ge "sech, als zij dat durven, dan moeten wij dat ook kunnen, hé."'

Velen onder hen dragen reeds van kindsbeen af afdankertjes van oudere broers of zussen, gekregen kleren van buren of leerkrachten op school. Kortom, kleren die ze niet zelf hebben kunnen kiezen, en waarvan verwacht werd dat ze er blij mee waren. Sommigen droegen kleren uit de goedkope kledingzaken, en herinneren zich hoe ze daarvoor uitgelachen werden omdat het geen merkkledij was.

Met dit verleden hebben veel mensen in armoede geen zin om kleren te kopen in een tweedehandswinkel. Het roept onaangename herinneringen op en ze willen niet dat hun kinderen dezelfde stempels opgeplakt krijgen als zij.

Anderen hebben het gevoel dat ze kleren moeten aandoen die de vorige eigenaars niet meer willen aandoen. De mensen hebben ze weg gedaan omdat ze voor hen niet goed genoeg meer waren, omdat ze er niet meer tevreden over waren.

‘Wij voelen onmacht. We zijn fier en willen niet in een tweedehandswinkel kopen maar we moeten wel.’

Voor het project hebben we ons toch op deze winkels gericht. De voorwaarde was echter dat je enkel kleren mocht kiezen waar jij je goed in voelde, die je graag zou willen dragen, die je mooi vond. Op die manier wilden we proberen mensen op een andere manier naar deze winkels te laten kijken. We wilden dat mensen er positieve ervaringen op deden. Er zijn hier immers betaalbare goede kleren.

Daarnaast was het makkelijker om in groep een tweedehandswinkel binnen te stappen in plaats van alleen. Eens mensen in de winkel staan, en zien dat gewone mensen in deze winkels komen, valt de schrik weg van wat anderen van hen zullen denken. In groep winkelen vonden mensen leuker. Het was fijn dat anderen mee voor hen hielpen zoeken.

‘Vroeger zou ik dat nooit gedurfd hebben, zo in een kringloopwinkel binnen stappen. Dan was dat zo van “Wat gaan de mensen niet van mij denken?” Maar daar komen chique mensen binnen ook, zene. Als die dat mogen, waarom zou ik dat dan niet mogen?’

WAT HEEFT EEN BEGELEIDER IN ZIJN ACHTERHOOFD?

De meeste mensen die gaan winkelen, volgen een bepaald patroon. Ze lopen winkels in en uit, ze passen, ze bekijken zichzelf in de spiegel, ze gaan samen met een vriendin, ... Omwille van de gekwetste binnenkant van mensen in armoede was het belangrijk voorzichtig met deze 'vanzelfsprekendheden' om te springen.

We moesten een evenwicht zoeken tussen stimuleren om nieuwe dingen te proberen en respect voor de veiligheid van het oude vertrouwde . Het was belangrijk te informeren naar wat mensen er zelf van vonden.

'Voor mij moet het altijd zwart zijn, inderdaad. En ik weet ook waarom. Da's gewoon mijn persoonlijkheid en daar moet ge afblijven. Dan zeggen ze "gij staat goed met rood", maar ik zien 'k ik dat ook wel dat dat just tot onder mijn borsten komt en dan voel 'k ik mij niet op mijn gemak. Dan mag ik nog met rood staan, ik draag dat niet.'
'Ik had eens een kleedje aan en dan zeiden ze: "amai, ge ziet er kei goed uit. Gij staat goed met dat kleedje." Maar ik vond dat ik precies met een gordijn rond mijn lijf liep.'

Als mensen iets aanhebben waar ze goed mee staan, ben je geneigd complimentjes te geven. Veel mensen in armoede zijn het echter niet gewend complimentjes te krijgen. Zij worden immers vaak geconfronteerd met de ene opmerking na de andere, ook over hun uiterlijk. Complimentjes krijgen moeten velen leren. Het is niet evident om ze zomaar te aanvaarden. Zeker niet als het gaat over iets waar je zelf helemaal anders naar kijkt. Het was daarom belangrijk mensen niet te overladen met complimentjes.

'Maar een complimentje, alé ja, ge moet dat kunnen. Als ge een complimentje geeft, dan moet ge zeker zijn dat het goed is.'
'Ik doe dat niet, omdat ik weet dat ik het ook niet geire heb, dus...'

3 | Tweedehands is meer dan alleen goedkoop

Mensen die niet in armoede leven staan wel eens stil bij onze samenleving die steeds meer consumeert. Producten gaan niet lang meer mee, worden snel vervangen, we willen de laatste mode volgen.

Een bepaalde groep verzet zich daartegen. Men maakt er een sport van om dingen te hergebruiken en om dingen die ze niet meer nodig hebben maar nog bruikbaar zijn te verkopen. Zij zoeken er originele dingen uit en maken zo hun eigen collectie. Vintage wordt dit genoemd.

Ook op ecologisch vlak is het goed om dingen te hergebruiken in plaats van de overconsumptie te promoten die een steeds grotere afdruk achterlaat in onze natuur.

De groep mensen die zich hiernaar richt is nog steeds geen meerderheid in onze samenleving. Via de media wordt de nadruk gelegd op het nieuwe, het blitsende, het spectaculaire.

Tijdens het proces hebben we geprobeerd ook dit aspect binnen te brengen in het project. We vonden dit belangrijk omdat het kan helpen om op een andere manier naar tweedehandswinkels te kijken. Hoewel er tijdens de duur van het project een groot enthousiasme bestond onder de groepsleden blijven zij echter aangeven dat het begrip 'keuze' relatief is. Zij zullen altijd op de eerste plaats uit noodzaak hun kleren in tweedehandswinkels en goedkope winkels kopen. Het aspect 'overleven' primeert op het aspect 'aandacht voor het milieu'. Immers, als je iets koopt heeft dat gevolgen voor je budget. Je kan iets anders niet meer kopen of betalen.

'Ik weet dat het er rond gebreid wordt, maar dat is het minste van mijn zorgen. Als ge weinig budget hebt, ben ik daarmee niet bezig. Als ik veel geld heb, wil ik daar over nadenken, maar de mensen in armoede die ik ken, zijn niet bezig met overconsumptie. Als je iets tweedehands koopt, koop je een deel slijtage van een ander.'

4 | Voorwaarden om dit project te doen slagen

KENNIS VAN DE LEEFWERELD VAN MENSEN IN ARMOEDE MET SPECIFIEKE AANDACHT VOOR HUN GEKWETSTE BINNENKANT

Met die gekwetste binnenkant moet zorgvuldig omgegaan worden. Mensen in armoede hebben een laag zelfbeeld en weinig zelfvertrouwen. Zij zijn supergevoelig voor kritiek. Daarom was het belangrijk een aantal zaken extra in het oog te houden.

Iedereen moet aan bod kunnen komen, elk groepslid moet zijn plek hebben tijdens het op stap gaan. Tijdens het winkelen moet je daar als begeleider op een andere manier aandacht voor hebben, dan bvb tijdens de groepsvergaderingen. In de schwingen en de sfeer van het samen op stap gaan is het moeilijker een overzicht te houden. Je moet oog hebben voor hen die heel wat te overwinnen hebben in het proces waarin zij worden meegesleurd.

Tijdens het verloop van het project werd het nog eens duidelijk dat iedereen goed is in iets anders. De een weet veel over winkels en goede adressen, de ander kan goed onderhandelen over de prijs, nog een ander weet altijd de goedkoopste dingen te vinden, iemand kan snel hoofdrekenen en mee uitzoeken hoe het staat met het budget, iemand zorgt voor de sfeer,... Om iedereen een volwaardige plek te geven, werd elk groepslid vanuit zijn eigen krachten benaderd.

VOLDOENDE VEILIGHEID BINNEN DE GROEP

De mensen van het project zijn vaste groepsleden van Recht-Op die elkaar tweewekelijks op vergaderingen tegen komen. Binnen de groep zijn zij vertrouwd met een cultuur van groepsregels en gespreksregels. Dit maakt dat zij zich makkelijker op hun gemak voelen bij elkaar. Zij weten dat bij Recht-Op veel aandacht gaat naar respect voor elkaar en elkaars gevoeligheden.

VERTROUWEN IN DE BEGELEIDERS

Groepsleden moeten geloven dat de begeleiders het beste met hen voor hebben. In de loop van het project werden externen ingeschakeld: een fotograaf om alle ervaringen vast te leggen, visagiste die ervoor zorgden dat de

groepsleden er op hun best uitzagen op de Dag van Verzet tegen armoede, ... Het was door de aanwezigheid van de gekende begeleiders dat deze mensen werden toegelaten. Zij zouden het voor hen opnemen indien er iets moest mislopen.

Swa, de fotograaf, zegt hierover:

'Het is belangrijk vertrouwen op te bouwen met de mensen die je fotografeert. Dat is met mensen die in armoede leven niet anders dan met anderen. De meeste mensen worden onzeker als ze voor de lens staan. Speciaal aan VindingRIJK was dat ik het hele proces kon volgen. Dan is het makkelijker om je als fotograaf onzichtbaar te maken.'

Professionelen die dag in dag uit bezig zijn met lichaamsverzorging en haarstyling, komen beroepsmatig waarschijnlijk geen mensen in armoede tegen. In tegendeel. Zij werken in een sector waar massa's geld wordt uitgegeven aan het voorkomen van ouderdomsverschijnselen. Voor hen was dit een andere wereld.

Mensen in armoede hebben niet de middelen om beroep te doen op beroepskrachten. Zij zijn dus niet vertrouwd met zichzelf te laten verzorgen...

'Het was goed. Siam heeft dat ook goed gedaan. Zij gaf ons het gevoel dat wij belangrijk waren. Dat was anders zelf ook een boemeke. Die stelde u op uw gemak. Als ze mij al zover krijgen om geschminkt te worden...da's de moeite, zenne.'

NIET TÈ GEKWETST ZIJN.

Groepsleden moeten zelf het project een kans willen geven. Ze moeten kunnen geloven dat er een kans is dat ze een kledingstuk zullen vinden waar ze goed mee staan.

TIJD

Het vraagt tijd om elk groepslid de ruimte te geven die het nodig heeft, om elkaars smaak te leren kennen, om vertrouwen op te bouwen zodat nieuwe dingen kunnen voorgesteld worden. Het is niet vanzelfsprekend om met een beperkt budget kleren te kopen. Ook dat kost tijd en kracht om te blijven vergelijken en verder te zoeken.

5 | Een jaar later...

Als mensen terugblikken, is het opvallend dat verschillende dingen zijn blijven hangen, afhankelijk van de persoon. Mannen en vrouwen hebben andere herinneringen. Vrouwen vonden het in groep gaan winkelen bijvoorbeeld leuk en gezellig, voor veel mannen duurde dat te lang en was het te druk.

Enkele andere zaken die zijn blijven hangen:

Leuke goedkope kleren bestaan! Ze moeten niet duur zijn om mooi te zijn.

Het plezier opnieuw ontdekken van kleren te combineren.

Als je met een open geest een winkel binnen stapt, vind je makkelijker iets waar jij je goed in voelt.

Prijsbewuster geworden.

‘Door VindingRIJK kan ik weer zien dat je dingen kan combineren. Wij deden dat vroeger thuis ook, maar VindingRijk heeft dat terug wakker gemaakt bij mij.’

Algemeen vond iedereen het een fijn project. Er is veel plezier gemaakt en er werd veel gelachen. Er is creatief samen gewerkt.

Ook in de groep gebeurde vanalles. Groepsleden hebben elkaar beter en op een andere manier leren kennen. Er hing een ontspannen en fijne groeps sfeer. Waar je binnen de gewone groepswerking ‘serieus’ vergadert rond een bepaald thema, was er tijdens de vrolijke shoptochten meer gelegenheid om over koetjes en kalfjes te keuvelen. Groepsleden kregen een andere kant van elkaar te zien. Dit vergrootte de samenhang.

Er hing een ontspannen en fijne groeps sfeer die het vergaderen rond de serieuze thema’s wat lichter maakte.

‘De groeps sfeer is erop vooruit gegaan.’

Dezelfde ontspannen sfeer hing tussen begeleiders en groepsleden. Door samen kleren te kopen, leerden zij andere kanten van elkaar kennen. Later, in individuele contacten werden daar nog vruchten van geplukt. Omdat je een beter zicht had op de situatie van groepsleden en er meer vertrouwen was, kon je beter inspelen op de vragen van groepsleden.

Uiteraard werden er nieuwe ervaringen opgedaan. Sommigen gingen voor het eerst een tweedehandswinkel binnen:

'Ik ging met dit project voor den eerste keer binnen in een tweedehands winkel om iets te gaan kopen. Vroeger ging ik er wel om te verkopen, maar nooit om te kopen. Want ik dacht "wat gaan ze dan denken?" Nu zijn we voor Erik een jas gaan kopen in een tweedehands winkel en hij ziet er kei goed uit zo. Dat was den eerste keer na het project.'

Verschillende mensen hebben nieuwe winkels leren kennen waar nieuwe goedkope kleren werden verkocht. Enkelen hebben kleren gepast die ze uit zichzelf nooit zouden hebben aangedaan. Toch kunnen we stellen dat mensen die voor dit project niet in tweedehandswinkels kochten, dat nog steeds niet doen. Diegenen die al vertrouwd waren met tweedehandswinkels kopen daar nog steeds kleren.

'Nee, mijn visie is niet veranderd.'

'Ik ga op dezelfde manier winkelen als ervoor. Ik ga nu niet meer naar tweedehandswinkels dan vroeger. Het project was te kort om iets te veranderen. Het had langer mogen duren.'

'Ik koop nog steeds geen tweedehandskleding. Ik krijg nog steeds veel kleren. Als ik dan kleren zou kopen, dan liever iets nieuws.'

6 | Steun van verschillende kanten

Tijdens het project zijn we veel mensen tegengekomen waardoor we ons gesteund voelden.

Monica De Coninck van het OCMW van Antwerpen heeft het project zowel op de Dag van de Armoede als op de Internationale Vrouwendag gesteund. Twee maal ging zij winkelen en droeg op beide gelegenheden een outfit van 15€.

Elke Deforce steunde het project vanuit de stad Antwerpen. Na de voorstelling op de Dag van de Armoede legde zij contacten met de organisatoren van de Internationale Vrouwendag waar het project opnieuw in de kijker stond.

De Internationale Vrouwendag wordt jaarlijks georganiseerd. De gelijkheid tussen mannen en vrouwen staat hierin centraal. Het thema van 2007 was vrouwen, participatie en uitsluiting. De Provincie stelde vast dat er weinig mensen in armoede bereikt werden en wilde via Recht-Op en VindingRIJK de drempel verlagen en meer mensen toeleiden. Bovendien paste VindingRIJK binnen de opzet van de Internationale Vrouwendag. Dankzij dit voorstel was het voor ons mogelijk een grotere groep van mensen te sensibiliseren en hun aandacht te prikkelen voor het armoedethema. Belangrijk doel op deze dag was de dialoog op gang brengen tussen mensen die in armoede leven en mensen die niet in armoede leven.

Mita Van Der Maat, An Nelissen en Martine Prenen presenteerden, samen met Monica De Coninck en de groepsleden van Recht-Op de nieuwe 15 €-outfits op de Provinciale Vrouwendag. Onder moderatie van Johan Petit gingen zij met elkaar in dialoog. In gesprek met hen merkten we dat de opzet van het project was geslaagd. De drie vrouwen hadden zelf gezien dat mensen in armoede over heel wat veerkracht beschikken om positief om te gaan met hun situatie. Langs de andere kant zagen groepsleden dat deze bekende madammen er niet voor terugdeinsden om tweedehandskleren te dragen.

‘Ge beziet hen op een ander manier. Ge denkt, dat zijn mensen met geld, die kijken op u neer. Maar dan blijkt dat zij dat ook doen.’

Gitte en Eveline van de diversiteitsdienst van de stad nodigden ons uit om een workshop over VindingRIJK te geven in het kader van de tentoonstelling ‘Schoon volk’. Verschillende geïnteresseerden kwamen erop af.

Het feit dat de werkers van Recht-Op ook tweedehandskleren dragen, was ondersteunend voor heel wat groepsleden.

‘Dat Brit en Annabel zelf ook tweedehands kopen, heeft ook een duwtje gegeven.’

7 | Andere plaatsen waar aandacht is voor zich goed in het vel voelen

We gingen op zoek naar andere plekken (in Antwerpen) waar men werkt aan de buitenkant zodat de binnenkant er beter van wordt.

We botsten op Binnenste Buiten, een dienst van het OCMW. Je vindt er een verwencursus met tips, een naaiatelier en een winkel. Bij de schoonheidsconsulente kan je individueel een afspraak maken. Het aanbod staat los van wat in de sociale centra gebeurt.

WAT IS DE IDEE ACHTER DE CURSUS?

De cursus vertrekt vanuit het idee dat je uiterlijk en je goed voelen belangrijk is. En, als je je binnenkant goed verzorgt, dan straal je dat naar buiten uit. Maar ook andersom, als je aandacht besteedt aan je uiterlijk, kan je dat vanbinnen een goed gevoel geven. Toch is het niet altijd vanzelfsprekend om daar iets mee te doen. Het kost immers veel geld.

Tijdens de cursus willen zij mensen prikkelen, motiveren om iets voor zichzelf te doen. Ze geven hen tips hoe dat met weinig centen kan. Het is immers een fabeltje dat enkel dure producten helpen.

De mensen van Binnenste Buiten hebben gemerkt dat de cursus een makkelijke opening is om vrouwen warm te maken om iets voor zichzelf te doen.

WIE KAN DE CURSUS VOLGEN?

Tot nu toe bestaat de cursus nog niet voor mannen, dat zou een compleet andere aanpak vragen. Mannen kunnen wel bij de verzorgingsconsulente terecht voor persoonlijke tips.

De deelnemers moeten aan bepaalde voorwaarden voldoen. Je moet doorverwezen worden door een andere organisatie. Je inkomen mag niet groter zijn dan het leefloon. (daarbij wordt rekening gehouden met eventuele schulden). De cursus is gratis.

WIE GEEFT DE CURSUS?

De cursus wordt gegeven door een schoonheidsconsulente die ook een sociale opleiding heeft gehad.

De cursus gaat al enkele jaren door waardoor de begeleiders mensen in armoede goed hebben leren kennen. De eerste jaren hebben ze samengewerkt met een ervaringsdeskundige, waar ze veel van geleerd hebben. Maar ze leren vooral elke keer van de cursisten zelf.

WAARUIT BESTAAT DE CURSUS?

De cursus gaat op maandagvoormiddag door en is gespreid over 14 weken. Elke week komt iets anders aan bod. Een onderdeel van de cursus is het dramagedeelte. Dan werken zij met een echte actrice van de TV. Er worden kleine oefeningen gedaan. Zo kunnen mensen uitproberen waar ze goed en minder goed in zijn. Je wordt bewust gemaakt van hoe je zit en staat. Er wordt steeds een link gelegd tussen je binnenkant en je buitenkant. Andere onderdelen van de cursus zijn gezonde voeding en natuurlijke verzorging.

Ergens halverwege de reeks is er een verwendag voor alle deelnemers. Dan wordt iedereen van boven tot onder in de watten gelegd. 's Middags wordt er samen gegeten.

Voor sommige mensen is het een grote stap om naar de cursus te komen. Zij bloeien pas tegen het einde open. Die mensen krijgen dan de kans de cursus nog een keer te volgen.

Ongeveer 8 à 10 mensen kunnen deelnemen. Tijdens schoolvakanties gaan de bijeenkomsten niet door. De eerste keer krijg je een uitnodiging. Daarna worden mensen tijdens de bijeenkomsten aangespoord om elke keer te komen. Als je een keer niet kan komen en je hebt niet verwittigd, dan word je opgebeld om te horen of alles in orde is en of je de volgende keer terugkomt. De les die je gemist hebt, kan je met de verzorgingsconsulente nog bekijken. Als je na enkele keren merkt dat de cursus niets voor jou is, kan je er gewoon mee stoppen.

WAT DOET DE VERZORGINGSCONSULENTE?

Deze functie is ontstaan als vervolg op de cursus. Mensen kunnen via een doorverwijzing een afspraak maken met de consulente. Alles in verband met verzorging kan aan bod komen: gelaatsverzorging, hygiëne, advies over

je kapsel, een BH gaan kopen, een leuke bril uitzoeken, meegaan naar de tandarts. De behandeling en het bezoek aan de consulente zijn gratis. De eventuele aankopen, zoals een bril, of een BH, of een kappersbeurt moet je zelf betalen. De consulente zoekt mee uit hoe het zo goedkoop mogelijk kan. Om bij de consulente te kunnen komen, moet je een afspraak maken.

HOE WERKT DE WINKEL?

Voor de klanten gelden dezelfde voorwaarden als voor de deelnemers van de cursus.

In de winkel kan je een lidkaart krijgen voor één jaar. Voor jezelf en je gezin. Tijdens dat jaar kan je kleren kopen in de winkel. De lidkaart blijft in de winkel. Elke klant krijgt een limiet van 20€ per maand om te spenderen. (voor kinderen 10€ per maand) Zo kopen klanten niet teveel kleren in één keer en kan de winkel het hele jaar door voldoende stock garanderen. Als je tijdens dat jaar niet veel tijd hebt gehad om te komen, kan je lidkaart een jaar verlengd worden.

De kleren zijn nieuw en van goede kwaliteit. Er hangen verschillende merken. Net zoals in de gewone winkels heb je kleren van een verschillende prijsklasse. Toch zijn alle prijzen veel lager dan in de gewone winkel. Tijdens de solden kan je kleren kopen voor 1€ of 2€.

Er is een ruime vrouwenafdeling. Mannen- en kinderkleren zijn beperkt. Je mag veel passen. Je mag ook gewoon komen kijken en niets kopen. Je mag een begeleider meebrengen (een vriendin of familielid). Één keer per maand komt een styliste gratis advies geven.

De kleren die je koopt moeten voor jou zijn, of voor je kinderen. Tijdens het jaar dat mensen lid zijn van de winkel, kunnen zij advies krijgen rond kleren. Dat kunnen ze na dat jaar zelf toepassen als ze gaan winkelen.

WAT DOEN ZE IN HET NAAIATELIER?

De kleren die je in de winkel koopt, kan je gratis laten herstellen in het naaiatelier. Dat kan gaan over broekspijpen die te lang zijn of een rok die versmald moet worden. Zolang je lidkaart loopt, kan je ook zelf kleren binnen brengen om te laten herstellen. Degene die het kledingstuk zal dragen, moet erbij zijn. Zo kunnen de naaisters het onmiddellijk passen. Afhankelijk van wat je binnenbrengt, kost een herstelling 1€, 2€ of 3€.

Bij Binnenste Buiten heb je nergens een wachtlijst. Enkel aan de cursus kan je deelnemen wanneer een nieuwe reeks opstart.

Op het moment dat we deze brochure maakten, ging de eerste mannencursus bij wijze van experiment door. In een rondvraag vooraf bleek dat mannen vooral interesse hadden in praktische tips rond het wassen van kleren, persoonlijke hygiëne, scheren, ... maar ook over gezonde voeding en koken.

In dezelfde periode waren de mensen van Binnenste Buiten hun hele werking aan het evalueren. Om te zien wat het is geworden, moet je dus maar eens binnen springen!

8 | Werkten mee aan dit boekje

Lesly, Monique, Brenda, Viviane, Ricardo, Heidi, Erik, Melina, Frieda, Helmut, Lieven, Nancy, Alain, Vera, Wim, Christel, Linda, Marie-Louise, Walter, de groepsleden

Willow, de dochter van Lesly en de mascotte van het project

Annabel, Lindsay en Brit, de begeleiders

Foto's © François De Heel behalve op p1 en p10 © Cuauhtémoc Garmendia Alfaro

Opmaak en druk www.x-oc.com

Adressen van winkels waar we zijn geweest

BINNENSTE BUITEN
De Bosschaertstraat 54
2020 Antwerpen – Kiel
03/ 238.98.93

THINK TWICE
Gemeentestraat 23
2060 Antwerpen

KRINGLOOPWINKELS
C & A (voor grote mannenmaten)
WIBRA
ZEEMAN

Adressen werkingen Recht-op

RECHT-OP BORGERHOUT
Wijnegemstraat 65
2140 Borgerhout
03/ 663.32.53
borgerhout@recht-op.be

RECHT-OP KIEL
Hendriklei 19
2660 Hoboken
03/ 825.35.02
kiel@recht-op.be

RECHT-OP DAM
Lange Lobroekstraat 34
2060 Antwerpen
03/ 217.43.70
dam@recht-op.be

vlaams netwerk
van verenigingen
waar armen
het woord
nemen
onder andere(n)

Dit project kwam tot stand dankzij
het Stedenfonds

